

Ströms
Hembygdsförening

1934

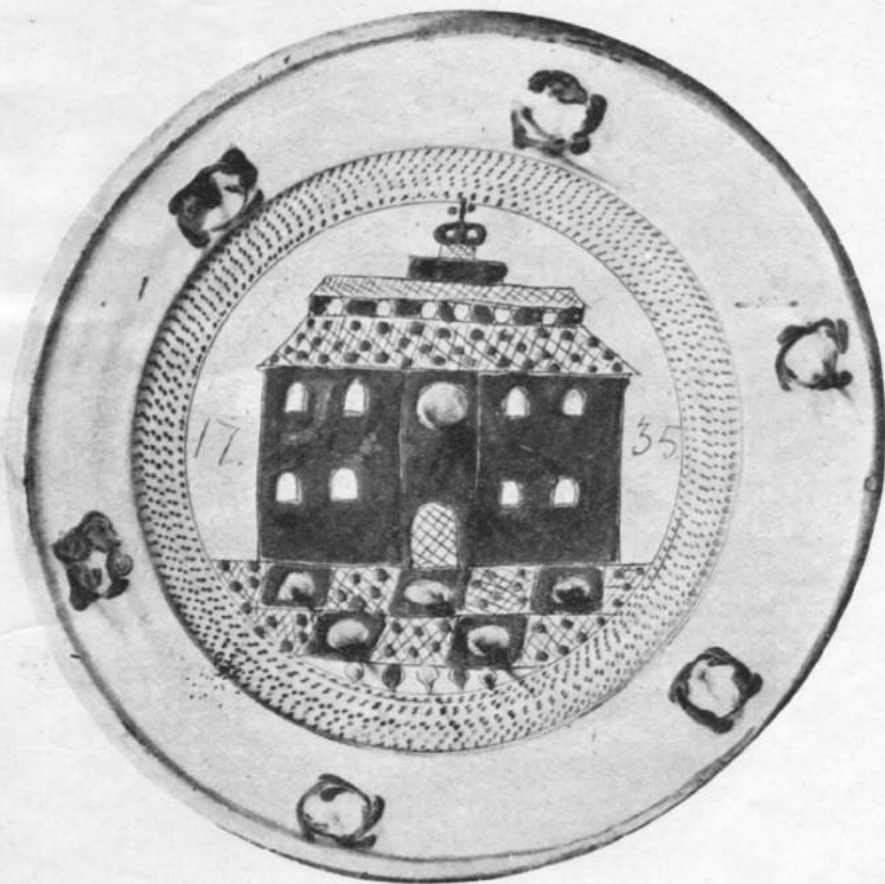

Bild 1.

Foto. Aug. Lundholm.

Glaserat lertfat (diam. 39 cm.), som tillhör framlidne lands-
tingsmannen O. Olofssons i Tullingsås samlingar. Tröligtvis till-
verkat i Sydsverige (Falkenberg?).

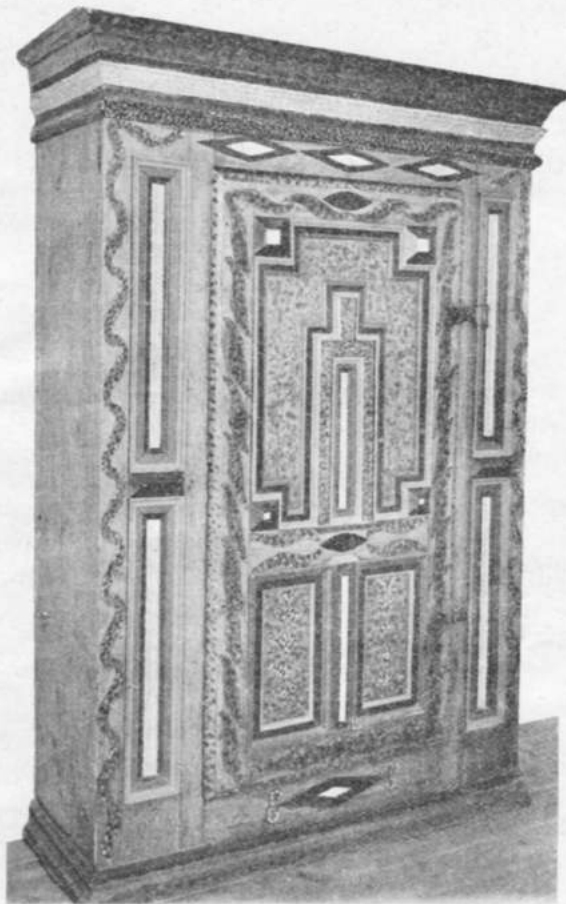

Bild 2.

Foto. Aug. Lundholm.

Skåp från förra hälften av 1700-talet (höjd 183 cm., bredd 128 cm. och djup 49 cm.). Tillhör framlidne landstingsmannen O. Oloissons i Tullingsås samlingar.

”Tomtegubbar och mera sådant”.

Nordjämmtsk folktröststudie.

Av Levi Johansson.

Primäranteckningarna till efterföljande sammanställning äro gjorda i Frostviken år 1930 som ett led i författarens dialekt- och folkminnesundersökningar därstädes för Landsmålsarkivets i Uppsala räkning. I allt väsentligt överensstämma de med vad jag i samma sak känner till genom egna undersökningar från södra Lappmarken, större delar av Ångermanland och hela Medelpad. Att närliggande delar av Jämtland ska ha haft att uppvisa några större avvikelser i tro och sed på detta område är ej troligt. Man har nog även där tänkt och handlat i huvudsak lika.

VATTENVÄSEN.

Sjöjungfrun.

De gamla talade mycket om ”sjöjungfrun”. ”Sjörået” förekom också som benämning på samma sak. Det säges, att personer sett sjöjungfrun. Berättelser härom saknas dock. Sjöjungfrun liknade ovan midjan en vacker kvinna, men i stället för nedre lemmar hade hon en fiskstjärt. Hon troddes helst visa sig i skymningen och vid solrinningen. Dunkla minnen finnas kvar om offer av slantar och knappnålar, som man kastat i sjön åt henne. Då man lagt ut ett nät, skulle man spotta tre gånger efter det, likaledes på agnet då man metade. Om man gjorde detta för att använda något ont från redskapen eller för att därmed vinna vattenväsendenas gunst är ej känt, men tydligt sade de gamla ut den tanken, att handlingen bringade bättre tur, och barnen instruerades att göra så, första gången de voro med på fiske. Man påstår med bestämdhet, att en del personer i den gamla tiden brukade vid vintermete ta med sig i fickan litet mull från kyrkogården och släppa ned en nypa därav i methålet. Mången gång inträffar det, då flera stå och meta på ett helt litet, begränsat område på isen, att en får fisk immerbadd men de andra intet. I gamla tider trodde man en sådan gång, att

Anm. Rubriken är ett uttryck ur en ”förklaring” i Svebilii cateches av år 1689.

den lycklige fiskaren var rustad med "dödmull". Att bada i sjö eller älv, sedan solen gått ned, ansågs vara mycket farligt, ty man riskerade då att "råka för något klent" från vattnets andeväsen, och då blev man sjuk.

Näcken.

Detta var ett manligt andeväsen, som bodde i forsar. En kväll hade Amund Jonsson i Inviken och en hans son, sedermera "Gammelposten" i Gäddede, varit och lagt ut nät på Sjouthovden. Hemkomna hördes de ha gott hopp om att få bra med fisk, för de hade hört näcken spela så vackert nedanför strömhuvudet. Vilket instrument näcken troddes traktera, hörde inte meddelaren. Av näcken kunde man få lära sig spela, om man tre torsdagskvällar å rad satte sig med fiolen på en sten ute i forsen. Näcken kom då och lärde en de rätta tagen. Drunkningsolyckor i älvar och forsar ha ansetts stå i något slags samband med näcken, men föreställningarna härom ha varit mycket svävande. Något offrande till näcken har man ej hört talas om, ej heller att någon sett honom.

Kvarngubben.

Kvarngubben var ett slags tomte, som höll till i kvarnen. Han tålde inte, att man malde mellan klockan 12 och 1 på natten. Gjorde man det, tog han helt enkelt fast kvarnen. Åt kvarngubben lär man ha brukat offra antingen någon näve mjöl eller ock en bit av kams, som man bakade av mjöl och vatten och gräddade på en stenhälla framför elden. Offergåvorna kastade man ned under kvarngolvet, där gubben tänktes bo. Då kvarnen var i gång, satt han på kallen och åkte. Torsdagsnatten var kvarngubbens helg, då han ville vara i fred, varför han ock ställde om så, att något i kvarnen gick sönder, om man då malde. Den natten tyckes kvarngubben ha haft storfrämmande av "gamm-karln", vilket är fanen själv. Det troddes nämligen fullt och fast, att man fick lära sig spela av honom, om man tre torsdagskvällar å rad satte sig i kvarnen med en torkad, gärna aväten fårbog. "Gamm-karln" infann sig då till sist, strängade upp fårbogen till fiol och lärde en de rätta speltagen.

Käll- och bäcksrå.

För källor och bäckar fanns det rå — likasom för *alla* platser i naturen. Då man ur en bäck eller källa (norrinnande) hämtade vatten till hälsobruk, skulle det göras i löndom och under tystnad. Sedan man tagit sitt kvantum, skulle man i källan eller bäcken släppa ned en knapp eller annan liten sak som vedergällning för det undfångna hälsomedlet. Innan man drack ur en naturlig vattensamling, skulle man först hålla ut vatten tre gånger på marken. Blev man illamående eller sjuk efter att ha druckit ut i naturen, troddes man ha "vörti för" något i vattnet — råkat komma illa ut för rået. Man hade haft oturen träffa på ett

"obelagligt rum". Då var det att vända sig till någon "visman" för att få bot. Vattenrået var ett lömskt väsen, som man måste vara på sin vakt emot. Några gånger vet man om, att kvinnor, som haft sin reglering, blivit svårt sjuka och t. o. m. dött efter att ha kallbadat eller hållits med klädtvätt ute. De ha förstås förkyllt sig svårt, men så har man icke tänkt sig saken. Nej, de ha blivit sjuka, för att de med sitt "skämda" blod förorenat vattnet för rået. Rået, liksom allt annat osynligt, hade natten att verka på. Då var dess kraft störst och farligast att råka ut för. Därför bar man helst in vatten, medan solen var uppe. Lögvatten åt spädbarn fick man på villkors vis inte hämta efter solens nedgång.

SKOGSVÄSEN.

Skogskäringen eller skogsrået.

Manliga skogsväsen tyckes man här icke ha haft någon föreställning om utan bara om ett kvinnligt sådant. "Skogskäringen" var i regel vacker i ansiktet och fint och dyrbart klädd, men bak var hon ful och försedd med svans. Hon gav jägaren tur eller otur, även om man inte såg till henne. "Post Bengt" (Bengt Bengtsson) i Gäddede hade själv för min meddelare berättat följande om detta väsen. En gång, då han bar posten och kom till sätern vid Lillvattnet, gick han in i stugan för att vila en stund. Intet folk fanns i sätern. Det var för tidigt på våren. Han låg på sängen med postväskan under huvudet och skulle just till att somna, då där kom in en skogskäring. Att det var en sådan syntes på svansen. Hon hade randigt förkläde och en vacker blommig huvudklut, men själv var hon inte särdeles skön. Hon tog till att syssla i "grova" (spisen) som ämnade hon göra eld. Nu hördes en hop kreatur komma till sätern. Bengt mentes tänka, att nog måtte de vara bra forlösa i Storstvattnet, då de flyttade till säters, innan det fanns ett grönt strå i skogen. Så öppnades dörren och det kom in en hel hop unga, vackra kvinnor, allesamman klädda så ovanligt grant och pråligt. Men då spratt Bengt upp ur sängen, nappade åt sig väskan och sprang ut. På vällen var ej att se så pass som ett kofjät, ännu mindre någon hel hjord. Bengt hade sagt, att "skogskäringen var alldeles som mor hade målat ut (beskrivit) henne medan vi var barn". Förmodligen hade karlen slumrat in och drömt alltsammans. Han hade nog kanske inte heller så bra nerver. Han tog sig sedermera själv av daga utan någon synlig orsak.

BERGVÄSEN.

Att bergen i sitt inre skulle vara befolkade av sådana väsen som bergakungar eller dvärgar, tyckes man ej hava föreställt sig, endast att malmförekomsterna likasom i jorden nedgrävda skatter, "jordagods", skulle bevakas av "starkt rå". "Dragen" (draken) har uppfattats som sammanhörande med detta rå, ty där den slår ned, skall det finnas antingen en malmåder eller ett jordagods.

Jättarna.

Dessa äro i traktens folkföreställning rena sagoväsen, för länge sedan utdöda, men att de en gång verkligen funnits, därom voro de gamla alldeles övertygade. Jättarna hade folkskapnad men voro väldigt stora och starka. De bodde inne i höga, branta och vilda berg. Deras boskap var likaledes mycket storväxt, vit till färgen och utrustad med väldiga horn. Jättarna tyckte illa om att kyrkor byggdes och försökte förstöra dem genom att kasta stora stenar mot dem. Från berget Ögelhättan slungade ett jättepar var sitt block mot Ströms kyrka, men det slog illa ut för dem. De förvandlades båda till sten. Från en viss punkt efter Vattudalen lär man än i dag kunna se avteckna sig mot himmeln de båda förhöjningar å berget, som bildades av jätteparets kroppar.

Det var en gång en jätte, som höll till i ett berg ej långt från en kyrka. Man visste, att han därinne hade massor av guld och silver förvarade. En julnatt var det några modiga karlar, som beslöto att försöka överlista jätten och röva bort hans skatter. Men han var dem för vaksam. Det blev en farlig skjuts på dem. De före och jätten efter, och hade de inte nått kyrkan, då de gjorde, så hade det varit slut på dem. Inkomna inom kyrkdörren kände de sig säkra, men jätten var så fräck, att han trängde in även där. Då togo de sin tillflykt upp i kyrktornet. Jätten förföljde dem ända upp till klockloftet, men då kom han inte längre. Hålet var så litet, att han blev fastkilad och slapp varken upp eller ned. Kommo så karlarna som skulle ringa till julottan. Då de fingo se jätten, blevo de förstas alldeles vettskrämda. De satte iväg och hämtade prästen. Denne läste alla de böner han kunde, och det pinade jätten, så att han vrålade som det värsta lejon, men loss kom han inte för det. Någon ringning blev det inte, men folket kom ju i alla fall till kyrkan, och prästen gick in och man började sjunga, men då jätten hörde psalmsången, tog han till att vråla så förskräckligt, att han övveröstade kyrkfolket, och han ansträngde sig så förtvivat, att han bröt sönder loftet, varvid han ramlade ned och slog ihjäl sig, för det var mycket högt till nästa loft. De som voro i kyrkan blevo så rädda att de sprungo hem, prästen och allihopa. Men de instängda uppe vid klockorna sluppo förstas ut, och de blevo kallade till förhör hos prästen, som skrev upp hela historien i kyrkboken. Var detta tilldrog sig, visste inte den förste meddelaren, men en annan hade "gräina" därpå. Det skedde i Ström. Jätten föll inte ihjäl sig riktigt utan slog sig bara ofärdig, så att han inte kom ur fläcken. Man sprang då efter en hop kornstörar och stack ihjäl honom, och de störarna förvarades uppe på valvet i gamla kyrkan, så länge den fanns till.

DE UNDERJORDISKE.

"De underjordiske", "jordfolket", "småfolket", "de osynlige" och "det andra folket" äro traktens benämningar på vad norrlänningarna eljest kalla "vittra", "vitt-

ra“ 'vättran' etc. Av folktrons alla andeväsen ha dessa spelat den största rollen, och föreställningarna om dem äro synnerligen klara och ensartade, beroende väl mest därpå, att man gjort dessa väsen så genomgående mänskliga till sin natur. De ha fullständigt mänskligt utseende och förekomma som män, kvinnor och barn. De födas, växa upp, leva och dö alldeles som de riktiga människorna. De gifta sig och leva i familjer, men deras bostäder äro belägna under jorden, och de kunna efter behag uppträda i synlig eller osynlig skepnad. De hava boskap av samma arter som vi, men deras kor äro mycket större än våra samt vit- och rödrosiga. På sina djur ha de en myckenhet vackert klingande klockor. Deras hundar skälla endast tre "glöcks" i taget samt gällt och spätt. De underjordiske härstamma från Lucia, som var Adams första hustru, men de kunna ej bli saliga. Natten är deras tid. Då beta de sina hjordar samt företaga flyttningar och annan ovanjordisk verksamhet. De visa sig mera sällan nu för tiden och ha mindre makt över människorna nu än fordom, emedan det "blivit mera av gudsordet", d. v. s. att gudsordsböckerna blivit talrikare och förkunnelsen ymnigare nu än gammalt i världen.

De underjordiske äro fientligt stämde mot människan och bereda henne skada och förtret, så ofta de komma åt. De ta kraften ur hennes föda, om hon ej förstår eller kommer ihåg att skydda den genom eld, kors och stål. Medan barnen äro okristnade, kunna de bli bortbytta av de underjordiske. De barn, som man får i stället av dem, bli krymplingar eller idioter. Synnerligast individer av sista sorten ha därför i gångna tider blivit betecknade såsom varande "bytningsbarn". För att förebygga bortbytning vidtog man en hel mängd försiktighetsåtgärder med den nyfödde och ordnade om, att han blev döpt så fort som möjligt. Att "bytningsbarn" i regel blevo lika väl skötta och ömt vårdade som ungar utan vank och brist kom sig av, att man fruktade, att de underjordiske i annat fall skulle utkräva hämnd på det barn de tagit ifrån en.

Emellanåt "bergtaga" de underjordiske människornas kreatur och behålla dem längre eller kortare tid. Då man får igen dem, äro de mer eller mindre "utfarna", ty de underjordiske ha "brukat" dem. För att detta inte skall ha inträffat, har man låtit kreaturen gå över eld och stål, då man släppt ut dem första gången på våren, samt korsmärkt dem med tjära i pannan, skurit kors på deras bindslen osv. osv. Otur i stuga, fjös och stall har trots bero därpå, att man råkat bygga antingen över de osynliges boplats nere i underjorden eller ock i deras flyttningssväg. En hel mängd krankhet har ansetts vara följden av, att man råkat "komma jordfolket för nära". Man har t. ex. trampat dem på tårna, och strax ha de hämnats på ens hälsa. Sådant kan ingen läkare bota, utan det måste kucklas bort. Vatten får man icke kasta ut, sedan solen gått ned, ty man riskerar att blöta ned och förtörna jordfolket. Även på dagen bör man varsko dem med ett: "Passi dock"! (Passen eller akten eder!) Vad man lämnar från sig av sin kropp, skall man vara aktsam om, så att jordfolket ej kan taga detsamma och därmed

“få makt med en“. Avklippta naglar, hår, blod, efterbörd etc. har man av denna anledning brukat bränna upp. I tvättvattnet har man kastat eldkol, spottat i det tre gånger samt korsat och kretsat däri med stål, innan man kastat ut det på marken. Efter mörkrets inbrott har man helst hållt ned det genom en springa i golvet eller ock kastat det på elden. Då man gjort sin tarv, vått likaväl som torrt, har man spottat därpå likasom ock på den fläck, där man suttit eller legat ute på marken — allt för att skydda sig och sitt mot jordfolket. Ädla metaller äro de underjordiske särskilt begivna på, varför man fick lov att vara synnerligen aktsam om sådana saker. Meddelaren minnes, att hennes mor alltid höll sina små silversaker i elden en stund, innan hon lade undan dem. Lätt kunde man själv rikta sig på de underjordiskes bekostnad, om man bara hade turen att komma nära deras tillhörigheter och se dem. Det var då endast att kasta kniven eller annat stål över saken, så kunde ägaren ej göra den osynlig, och man fick behålla den.

Här, som eljest över allt i Norrland, har denna art av övertro varit den, som dominerat mest. Den har i gångna tider mer än något annat, kristendomen själv icke ens undantagen, spelat in i människornas dagliga görande och låtande. Där- om vittna bl. a. sägnerna och berättelserna, ty de av denna art äro de ojämför- ligt talrikaste. Man formligen drunknar i dem, då man tar till att rota i en trakts folkminnen.

TJÄNSTEANDAR.

Tomten.

Om detta väsen mäler anteckningsboken ordagrant efter en meddelare, född 1856:

“I min barndom trodde de gamla fullt och fast på tomten. Han bodde i stallet och fjöset men kunde uppträda var som helst. Det var han, som gjorde tomtflätorna på hästarna. Blev han förargad, kunde han göra rackartyg åt kreaturen. Därför skulle man ställa sig väl med honom. I Väktarmon och Inviken såg jag själv, att de tog av julkvällsgröten och den andra julmaten och bar ut till honom. Han sades ha grå kläder, röd toppmössa och små gröna ögon, som lyste i mörkret. Huru tomten kommit till, hörde jag aldrig. Inte heller hade man väl så klart för sig, om han var en ond eller god makt. Skötte man honom väl, så att han var på gott humör, så drog han till gårds, men detta tog han av andra människor, så att tjuvaktig var han“. — Enligt en annan meddelare troddes tomten ha bara ett öga, och det satt mitt i pannan. S. k. “möretullar“ (tätrisiga tall- och grangrenar) uppsatte man i stallet till tomtens trevnad.

Tomtormen.

Detta var ett mystiskt väsen av ondo, som stack korna i fjöset. Den var osynlig. Ätminstone var det ingen som sett honom. Då man på hösten åter

satte in korna i vinterfjöset, brukade en del tugga lakrits och spotta i alla bås och kättar för att freda djuren för "tomtormen och annat slikt av jorden", för sedan fjöset en längre tid stått obegagnat, fruktade man, att mycket av det osynliga där hållit hus under tiden.

Trollkatten.

Denna förfärdigades av nio slags tråd och nio slags hår, kol av nio slags ved, avskrap av kyrkklockan samt vin och oblat, undansmusslade vid nattvardsgång. Garnet skulle spinnas nio torsdagskvällar å rad. Sista kvällen nystade man upp garnet kring kolbitarna och oblaten samt övergöt det med vinet. Med allt detta skulle man hållas i bastun. Sist skar man sig i vänstra lillfingret och lät tre droppar blod falla på nystanet, varvid man sade: "Om du vill för mig på jorden dra och springå, skall jag för dig i helvetet brinna". Därpå kastade man nystanet baköver vänstra axeln, då det fick liv och blev en trollkatt, som frågade vad han skulle dra. "Ost och smör och allt vad du kan ta", skulle man då svara. Trollkatten rullade nu iväg och sög mjölk ur andras kor och drog hem till ägaren, så att denne alltid hade nog av ladugårdsprodukter, synnerligast smör, även om han just inga kor hade. Det var ingen konst för ägaren till en trollkatt att klara upp denna världen, men då han dog, kom han utan nåd och förbarmande till helvetet. Det var fullkomligt lönlöst att försöka ändra på detta, eftersom man försvurit sig.

Trollkattens närvaro i ett fjös märker man av att korna bli slokna i juvren utan att vara mjölkade. Så snart en ko tillfälligtvis mjölkat mindre än vanligt, har man misstänkt, att trollkatten varit framme. Vidare lämnar trollkatten efter sig en gräddliknande spillning, "trollkattskit". Förf. har sett sådan flerfaldiga gånger. Det är ingenting annat än en mycket snabbväxande rötsvamp, *Aetaliium septicum*.

För att få bort trollkatten skall man bränna denna förmenta spillning med nio olika slags lövved i en korsväg en torsdagskväll. Trollkattens ägare skall då vara tvungen infinna sig, men den kan mycket väl komma i ett djurs skepnad. Många berättelser finnas om dylika försök, av vilka en del företagits i ganska sen tid.

Trollkattron med vad därtill hör är en av de allra mest osympatiska vidskeppelseformer man känner till. Den är inte på minsta vis naturbetingad utan allt igenom konstprodukt. Förmodligen är den under medeltiden, dit man säkert kan följa den, uppkonstruerad av någon yrkesmagiker. Likvisst har den lyckats att så innästla sig i folkföreställningen, att vi måste giva den rang, heder och värdighet av folktro, huru mycket detta än bjuder emot.

Husrån.

Egentliga hus- eller tomtrån tyckes man ej hava föreställt sig i denna trakt ej heller s. k. bolvättar men väl att tur och otur, trevnad och otrevnad i ett hus

eller en gård varit i hög grad beroende av tomtens beskaffenhet att vara ett "belagligt eller obelagligt rum". Går en vattenåder under fähuset, bli djuren oroliga och vantrivas. I ett boningshus, som är lika beläget, sover man dåligt. Därför har man med slagrutans hjälp först brukat undersöka platsen, innan man fixerat det blivande husets läge. Det skall t. o. m. hava inträffat, att man flyttat hus av den anledningen, att man trott en vattenåder gå fram där inunder. Till att reda upp det nu sagda har ej erfordrats egentlig klokskap. Vida värre har det varit att avgöra, om platsen varit fri eller ej för de underjordiska. Sådant har endast en verklig visman kunnat klara av nöjaktigt. Dylika personer ha dock inte alltid stått till buds. Ofta har man måst sätta huset på Guds försyn, varför det allt emellanåt inträffat, att man råkat komma jordfolket för nära, och då har det alltid blivit ofredligt och otursamt. I gamla tider lär det sådana gånger ha inträffat, att jordfolket visat sig för gårdens människor och talat om, vad intrång man gjort dem, och sedan rättelse vunnits har allt blivit så bra som helst i gården. Var och när sådant skall ha skett har dock ingen kunnat uppgiva. Där- emot har man sig bekant bestämda fall, då man på inrådan av vismän flyttat något litet på husen eller vidtagit små jämkningar på knutstenarna, för att de underjordiske skulle bli till freds och låta turen återvända till huset. Sådant ha både mina egna sagesmän och deras meddelare själva bevittnat.

Om "digerdöden".

Före "digerdöden" fanns det sju bönder i Espnäs. På den tiden brukade folk, som gick norröver skogen, där byarna Renålandet, Kärrnäset m. fl. nu ligga, gå ned till Ströms Vattudal vid Gammelboviken, varest de "rökte efter båt" d. v. s. tände upp eld till tecken, att de ville komma över till Espnäs. Så hände sig en gång, att man i Espnäs såg rök i Gammelboviken, och en "gammelstorsa" rodde över för att hämta. När hon landat, såg hon ingen människa, men en rävska och en kvast hoppade i båten och en röst frågade: "Ska ja' raka eller sopa?" — "Raka", svarade kvinnan.

Till tack för att hon skjutsat Digerdöden över sjön, fick "gammelstorsan" leva. Alla andra i Espnäs "rakades bort".

(Efter meddelande av bonden Anders Ersson i Bonäs).

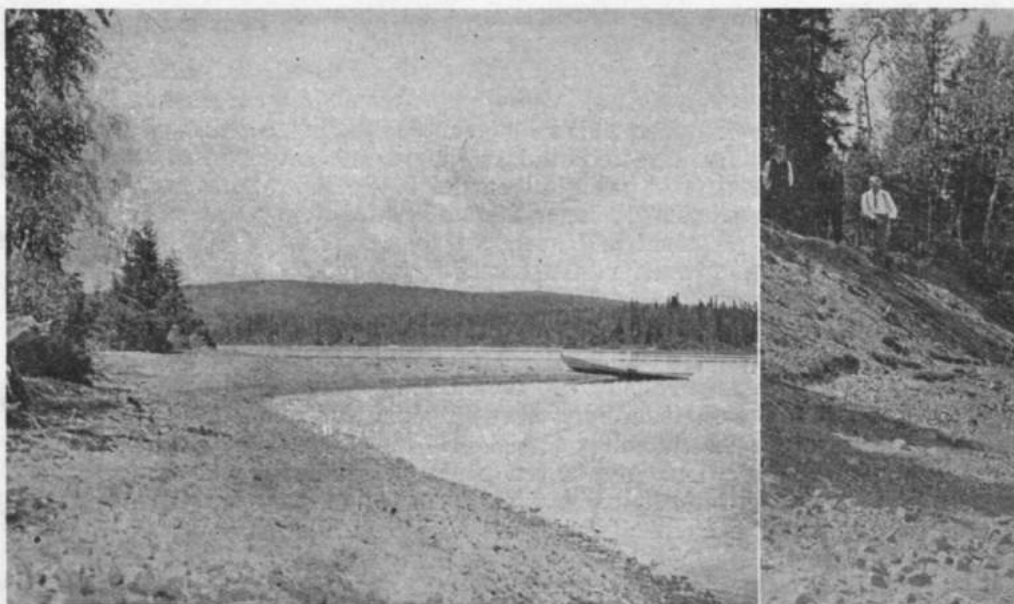

Bild 1. Medsjönäset med dess karakteristiska strandlinje och sandudde. Några tiotal meter uppe i skogen låg fyndplatsen. Förf. foto.

Bild 2. Ett stycke ur den raserade grusbanken vid Medsjönäset. Förf. foto.

Ströms äldsta bebyggelse.

En påbörjad arkeologisk inventering.

Av Eric Festin.

Under årens lopp, sedan en mansålder tillbaka, ha i norra Jämtland gång efter annan påträffats fynd, som väckt en viss uppmärksamhet. Vi tänka då främst på fynd av spjut- och pilspetsar av skiffer och ljus ("halvgenomskinlig") kvartsit, ofta vackert bearbetade föremål, från företrädesvis Föllinge och Frostviken, men även från Ström. Flertalet av dessa fynd förvaras i Jämtlands läns museum.

Det har länge varit på tal att företaga undersökningar på några platser inom detta vidsträckta område, men medel och arbetskraft ha icke räckt till, och vid en sådan undersökning som här löper man lätt risken att få nedlägga pengar och ett tidsödande arbete utan att vinna något resultat. I augusti 1933 råkade jag emellertid hr Knut Tinnberg, som för centrala institutioners räkning varit ute på undersökningar i särskilt västerbottniska fjällområdet och på hemvägen passerat Frostviken och Ström, där han gjort en del fynd. Av landstingets anslag till arkeologiska och bygdeundersökningar återstod ett belopp, som visserligen var avsett för forskning på annat håll, men nu togs i anspråk för en ytterligare undersökning av de uppgivna fyndplatserna. Heimbygda gav Tinnberg i uppdrag att fullfölja undersökningarna, och därvid hopbragtes ett icke ringa material, i mycket av skiftande värde, men delvis av uppseendeväckande art och av betydande intresse. Det ojämförligt största antalet stenåldersboplatser (17 st.) påträffades vid Kvarnbergsvattnet och Hetögeln i Frostviken. Inom Ström undersöktes två. Märklig är förekomsten av bearbetade flintstycken vid sidan av skiffer- och kvartsitpetsar samt mycket primitiva, egendomliga artefakter. Med hänsyn till dessa sistnämnda förekomster framkastade Tinnberg tanken på något samband med den norska s. k. Komsakulturen, som fått sitt namn efter Komsaberget och vars väsentliga fyndmaterial härrör från numera högt över havet liggande nivåer i norska finnmarken. Denna kultur, med sina högst primitiva redskap, anses gå tillbaka till den avlägsna tid, äldre stenåldern, då landet ännu befann sig så lågt, att dessa boplatser lågo vid havsstranden. Somliga hålla före, att Komsakulturfolket kommit från Asien längs finnmarkskusten. Norska forskare ha därjämte påvisat en annan äldre stenålderskultur längre söderut vid norska kusten, "Fosnakulturen", och på svenska västkusten ha gjorts boplatstrynd, som tala för en motsvarighet där till dessa norska kulturföreteelser.

Tidigare har jag framhållit, att Frostvikens äldsta bebyggelse må ha skett västerifrån, genom den naturliga portgången för Golvströmmens värmespridning till det jämtländska höglandet. Att i första hand Frostviken kan ha fått "en släng av Komsakulturen" kan väl inte betraktas som en ren omöjlighet, men för min ringa del har jag t. v. ställt mig synnerligen skeptisk till den hypotesen och framhållit vikten av fortsatta undersökningar under intimt samarbete mellan arkeologisk och geologisk fackkunskap samt med Frostviken som utgångspunkt.

En sådan undersökning, understödd av centrala institutioner, har också utförts sommaren 1934, men om resultatet har ännu intet meddelats. Det torde vara säkrast att ta sig en funderare över dessa nya, svårbedömbara spörsmål, och i varje fall bör undersökningen även inrikta sig på att utforska rörande förekomster och utbredning på andra håll i vårt land, samtidigt som vidgade lokala undersökningar fortgå. Spår av denna kultur fann Tinnberg, som nämnts, i Ström på ett par platser, båda vid Russfjärdens östra strand (på en udde söder om utloppet och på en annan norr om Tännvikens hållplats). Fyndmaterialet därifrån

var analogt med det från Frostviken. Lokalundersökningar, förlagda till Strömsområdet, synas mig därför äga sin betydelse. De antydda primitiva föremålen samt de vackert bearbetade skiffer- och kvartsitspetsarna, vilka senare uppenbarligen äro att hänföra till vår yngre stenålder, förekomma tillsammans, men trots detta skulle man vara närmast böjd för att antaga, att de båda föremålsgrupperna representera måhända icke blott till tiden skilda kulturer.

Då jag sistlidne sommar bereddes tillfälle att under några vackra dagar företaga ett par grävningar i Ström och påbörja en arkeologisk inventering i trakten, hade jag även dessa förekomster i tankarna, och tack vare rektor Alfred Mattessons bemedling fick jag också göra några "strandhugg". Någon "Kosmakultur" fann jag inte, men väl ett par yngre stenåldersboplatser. Dessutom gjordes vid Högåvågen öster om Fångsjön fynd av en liten skrapa och en slagen skärva av kvartsit, vilka styrkte en förmodan, att vid denna sjö borde stenåldersfolket ha haft sin trivsel. Ett besök på Övre Risnäset, där en liten försöksgrävning företogs, gav bekräftelse härpå. Där hittades mycket snart kvartsitskärvor.

Bild 3. Här i närheten fyndplatsen för det mandelformiga kvartsitsstycket. Förf. foto.

Bild 4. Från stenåldersboplatsen å Övre Risnäset vid Fångsjön. Förf. foto.

Det största och viktigaste utbytet gav emellertid besöket i Renålandet. Nedanför den nya bron söder om byn hade tidigare gjorts ett fynd av ett mandelformigt tillslaget kvartsitsstycke, ($15\frac{1}{2} \times 10,4 \times 2,9$ cm.) nu av hittaren, hemmansägaren Zakris Göransson, skänkt till läns museets samlingar, och på andra sidan sjön, vid Medsjönäset, hade sjöns uppdamning vållat ras i en grusbank, varvid några kvartsitskärvor kommit i dagen. De förekommo mycket sparsamt, något som gav anledning att söka på annat håll, och efter en kort stund råkade vi träffa på ett centrum av boplatsen knappt ett par dm. under markytan. Där var lämningar efter en hel liten "verkstad" för tillverkning av föremål av den halvgenomskinliga kvartsiten, med rikligt avfall av skärvor, ett par tusen större och mindre. Kring en

mitthärd, bestående av ett tjugotal stenar av dubbel knytnävstorlek, i en efter allt att döma kåtformig bostad synes tillverkningen här ha skett - man torde kunna uttrycka det - som en stenålderns "hemindustri". Skärvorna härrörde från ett fullkomligt ensartat material, som torde ha sin naturförekomst icke så långt därifrån, fast någon sådan icke var känd av vår förfarne följeslagare, hemmansägaren Mikael Mårtensson. Möjligheter till eftersökningar härav liksom till ingående undersökningar av fyndplatsområdet förelågo dock icke vid detta tillfälle. En blivande undersökning, vars omfattning nu icke kan förutses, bör ha till uppgift icke blott att klarlägga fyndlokalen och boplatsens utbredning på Medsjönäset utan även noggrant efterforska andra i trakten eventuellt förekommande boplatser av denna typ. Av särskilt intresse är, om ytterligare hyddbottnar därvid påträffas. Man har skäl antaga, att de äro runda liksom i flertalet av de stenåldershyddor, som på andra håll i vårt land varit föremål för undersökning. Av vikt är emellertid, att sådana funna lämningar icke rubbas, förrän fackkunnig undersökning kan ske.

Här vid Medsjönäset var det säkerligen en av stenåldersfolket omtyckt boplat: sjön gav fisk, storskogen intill rikligt med villebråd, och samfärdsellederna

Bild 5. o. 6. Högåsvågshögen från N. — Före undersökningen och efter högens återställelse.

Förf. foto.

voro jämförelsevis bekväma, nära väg till själva Vattudalen. De hittills gjorda fynden äro karaktäristiska för yngre stenålder * och anknytas närmast till västlig kultur.

* Medan detta skrives, mottager jag från hr Erik Strömberg i Renålandet ett delvis bearbetat skifferstycke (21 x 12 cm. och till formen något liknande en skosula), som han hittat å Medsjönäset under mosslagret i närheten av fyndplatsen. Det kan knappast ha något samband med de förut nämnda primitiva fynden från Frostviken och Ström. Snarare är det att betrakta som ett "halvfabrikat" av tillfällighetsnatur. Stenskivan hade å översidan varit utsatt för eld.

Men åtminstone nedre Strömsbygden fick säkerligen någon andel av den uppför Faxälvens dalgång framträngande östliga stenålderskulturen, och fynd, särskilt skifferredskap, vittna också därom. De båda kulturerna, vars särmärken bäst framträda på skifferspetsarna, torde måhända ha mötts å Vattudalsfarleden, vid vilken man kan spåra en viss fyndblandning.

Fynden och undersökningarna inom detta väldiga område äro alldeles för fåtaliga för att lämna några mera säkra resultat, det mesta är byggt på hypoteser, men vad som här antytts avser att ge något litet stöd för dem. En fortsatt undersökning kräver ju sannolikt rätt stora kostnader för att uppnå resultat, vilket utslag detta nu än månne komma att lämna. Det vore dock i hög grad intressant att få denna trakts äldsta bebyggelsehistoria klarare belyst.

Efter en okulär besiktning 1933 av en ståttlig gravhög, belägen å Graninge-
verkens skog vid Högåvågen öster om Fångsjön, företogs vid besöket i Ström 1934 en utgrävning av denna hög. Dess diameter var 15 meter och höjd nära 2 meter. Den hade tidigare varit föremål för skattgrävning (enligt en bekräftad tradition t. o. m. två gånger) och var nu, om man undantager kol, aska, några få benbitar och ett litet genomrostat, obestämbart och strax sönderfallande järnstycke (av ung. en ettörings storlek), helt blottad på fynd. Möjligen är högen en av vikingatidens sista utposter. Det var här, invid högens bas, som den ovan nämnda skrapan jämte en skärva hittades. Materialet till högen torde kanske ha hämtats invid någon sannolikt i närheten en gång befintlig stenåldersboplats.

Efterundersökning av en i Vågdaalen nära utjämnad hög skedde vid samma tillfälle utan att ge något resultat. Även på en del andra platser besiktigades några fornlämningar, av vilka mestadels blott rester voro i behåll.

Det är alldeles givet, att vi i denna bygd haft och borde ha kvar järnåldersfornlämningar i större antal, än vi f. n. känna till. Jag vill fästa uppmärksamheten härpå och vore tacksam för uppgifter om gjorda fynd och om högar eller rösen, som kunna förmodas vara gravhögar. Jag behöver väl inte nämna, att det enligt lag är förbjudet att utan vederbörligt tillstånd rubba dylika fornlämningar.

Fiskå avradsland och fiske.

Av Uno Mårtén.

Fiske och jakt hade i forna dagar för bondebefolkningen i Ström en helt annan betydelse än i vår tid. Fiske- och djurfångsten var då en nödvändighet för livsuppehållet, då avkastningen av jorden och kreatursskötseln icke på långt när räckte till att föda de oftast rätt stora familjerna. Socknens huvudsakliga bebyggelse har legat i närheten av kyrkan. Där växte med tiden folkmängden, hemmanen delades upp, och redan vid mitten av 1600-talet tyckte sig ströms-

Bild. 1. S. k. fiskebusta vid södra sidan av övre Fiskåvattnet. Den ena uppförd omkring 1780 och den andra omkring 1830. Foto. M. Trangius.

bönderna få det trångt, när det gälde jakt och fiske. Därför börja de se sig om efter nya marker och nya fiskevatten. Norrut efter Vattudalen fanns även möjligheter. Milsvida skogar och milslånga vattendrag erbjödo de "trångbodda" utökade jaktmarker och fiskevatten, vilka upplätos av kronan mot årlig ränta, s. k. avrad.

Det första exemplet på sådant skatteköp av kronan jag känner till inom socken är Fiskå avradsland. Redan 1649 den 7 december sålde Befallningsmannen i

Jämtland, Peder Ersson Njure, kronans avradsland och fiske, Fiskå, till fem bönder i Grelsgård, Gärde, Näset och Strand för 6 Riksdaler. Enligt protokoll med "Allmännings ransaknings kommesjonen" av den 6 september 1666 synes dock en förändring om besittningsrätten ha ägt rum, då däri meddelas, att eftersom "meste delen af samma bönder äro genom döden afgångne och således böxeln förlegat, som eljest ingen årlig afrad till Kronan gifvit", skulle nu efter verkställd

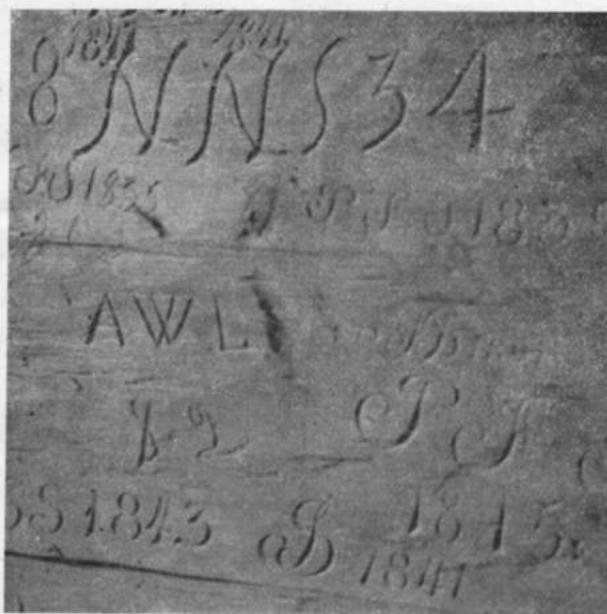

Bild 2. Namnteckningar å väggen i den ena fiskebustan. Foto. M. Trangius.

värdering Fiskå avradsland tillfalla Erik Nilsson i Näset, Grels Nilsson i Grelsgård, Nils Andersson i Gärde och Olof Pedersson i Gärde mot att de tillhopa årligen skulle giva "penningar 1 Daler".

I över 200 år nyttjade ovannämnda gårdar detta avradsland mot föreskriven årlig ränta. Enligt vad som berättats skulle jakten däruppe alltid varit särskilt givande och räknas fortfarande trakterna vid Fiskåfjället till de viltrikaste i Jämtland. Varje höst samlades avradsinnehavarna vid de till avradet hörande tre sjöarna för kullfiske på röding.

Efter att ha varit avradsinnehavare under en tid av 225 år skulle i alla fall denna rättighet gå från ovannämnda strömsgårdar. Den 26 november 1873 ingår

dåvarande kronofogden i Jämtlands norra fögderi, P. Englund, till Konungens Befallningshavande i Jämtlands län en vördsam hemställan, att Fiskå avradsland måtte med dess ränta, 50 öre, från jordeboken uteslutas med anledning av att avradslandet genom avvittringen inom socken tillagts hemman. K. B:s beslut av den 17 december 1873 blir också i överensstämmelse med kronofogdens anhållan. Som stöd för detta sitt utslag åberopar K. B. det förhållandet, att Fiskå avradsland enligt handlingar, som röra avvittringen enligt 1820 års stadga, blivit upplåtet till kronohemman. Till denna sin resolution, vilken underställdes Kungl. Kammarkollegie beslut, bifogar K. B. ett yttrande från lantmäterikontoret i Östersund, vari E. Chr. Burman om Fiskå avradsland yttrar, att av å lantmäterikontoret förefintliga äldre och yngre kartor och handlingar för Ström och Frostviken icke kunnat utrönas var Fiskå kronoavradsland varit beläget, än mindre inom vilka gränser. Burman slutar i detta sitt utlåtande, att i anledning av namnet kan antagas att detsamma varit beläget vid eller omkring Fiskåfjället, vilket nu utgör delar av eller omgives av områden, alla skattlagda under särskilda lägenheter, nämligen Sjulsvattnet, Fågelberget, Storstvattnet, Gussvattnet och Jougdabergs nybygge samt Klumpvattnets skattefjäll.

Före K. B:s utlåtande synes ett sammanträde ha hållits med bönderna i Näset, Gärde N:o 1 och 2, Grelsgård N:o 2, men har något protokoll över vad då beslutades icke bifogats handlingarna till kammarkollegium. Med hänsyn till att övriga skattefisken tillhörande mantalsägare inom Ström alltjämt upptages i jordeboken och fiskeriboken, synes det märkvärdigt att icke fisket å Fiskå avradsland fått stå kvar i jordeboken. Det förefaller också otroligt, att bönderna utan besvär avhänt sig en rätt, som även under 1870-talet ansågs ha ytterligt stor betydelse för att få fullgod utkomst.

GAMLA STRÖMSHANDLINGAR.

12. Risselås n:o 1 ärves efter lottning av Erik Jönsson Rosenberg och hans syster Ingeborg.

Avskrift.

Utdrag af Häradets Rättens Lagfartsprotocoll, hållit å Lagtima Höste Tinget med Hammerdahls Tingslag den 15-de November 1824.

§ 7.

S. D. Uppvistes för Häradets Rätten, med anhållan om lagfart, följande syn- och köpeafhandling: "År 1824 den 20de October, med iakttagande af Hammerdahls lofl. Häradets Rätts förordnande den 28:de förutgångne Martii infann sig under-

teknad kronolänsman hos afledne bonden Jöns Andersson Rosenbergs Enka Anna Andersdotter i Risselås uti Ströms socken, för att, med biträde af nämndemännen Carl Carlsson i Risselås och Jöns Ersson i Tullingsås, lagligen besigtiga och värdera hennes bemålde manns jemlikt Hammerdahls Härads Rätts Fastebrief den 5te December 1793 inhafda ärfde skattehemman tre tunneland under N:ro 1 i Risselås, hvilket hon ernar upplåta åt sine barn, nemligen myndige sönerna Anders och Erik samt oförsörjda döttrarne Ingeborg och Anna, hvilka sistnämndes rätt Fjerdingsmannen Jöns Nilsson i Jonsgård härvid närvarande bevakade. Förklarande Enkan derjemte att barnen måga sins emellan överenskomma om besittningen av hemmanet, men hvaremot hon ville förbehålla sig att komma i åtnjutande af efterskrefne årliga födorådsförmoner, så hon derjemte försäkrar, att under tiden intet af hennes innehafvande lösa egendom skall onödigtvis förskingras, eller före eller vid dödsfallet till annan än barnen testamenteras. Blifvande således födoråds-vilkoren af följande lydelse: Två tunnor korn, en half tunna råg och en tunna bröddämne utaf tining: En half tunna jordpäron, en fjärdedels tunna Rofvor och Rötter tillsammans, en fjerding god kokfisk. Två kappar koksalt och en marker humla: Fem alnar striväf och två och en half alnar hampväf, samt ett par läderskor årligen: Fjöda och skjötsel för en ko och fem småfäkreatur med deras afålder till hösten: Såsom boningsrum förbehålles västra kammarsrummet norr på gården och till visthus lillherrberget söder på gården, äfvensom nödigt rum uti fähus, källare, bad- och back-sterstuga samt andre nödiga uthus. Skjuts till kyrka och Qvarn med flere angelägne ärender inom Tingslaget: Erforderlig ved och varme och framförallt nöjaktig skötsel och uppsättning till döddagen. Skulle modren osämjas vara i bröd med barnen så afkortas födorådet efter därom då skeende öfverenskommelse.

Anmälande härefter såväl sönerne, som förmyndaren för döttrarne deras öfverenskommelse vara, att, då hemmanet i tvänne lika delar klyfves, hvartill goda lägenheter otvifvelaktigt gifvas, skola döttrarne enligt nu skeende värdering, deraf njuta dem tillkommande utlösen, likväl på det sätt, att brodern Anders Rosenberg härigenom afstår sin rätt till halfva hemmanet åt systrarna utan betalning och om besittningen hvaraf de måga sins emellan lottkasta, emot det att den vinnande till omförmälte halfva hemmansbesittningen icke allenast ansvarar Rosenbergs andel uti boets skulder, hvilka vid framdeles skeende arfskifte komma att utredas, utan ock till honom ansvara enahanda årliga födoråds-vilkor, som modren har förut undantagit, hviket dock så länge hon lefver endast utgöras till hälften, med rättighet derjemte att under denne tid äfven få begagna förstugukammaren norr på gården, kommande sålunda förbehållna födorådet att taga sin början vid hemmanstillträdet.

I följd häraf och sedan denne överenskommelse blifvit vidkänd, företogo sig syne och värderingsmännen att undersöka om i fråga varande skattehemmans godhet och beskaffenhet, dervid inhämtades och utröntes, att derå gifves för-

svarlig åbyggnad, såväl hemma, som på utmarken: att derå när en tredjedel trädes vanligen kan utsås fem tunnor, samt af egen fodertillgång framfödas trenne hästar, tolf kor, fem å sex ungnöt och mellan femtio å sextio stycken småfäkskreatur, Odlingsland till åker och slått, såväl hemma som på utmarken, gifves nöjaktigt, ehuru på fläste ställen aflägsit och ganska arbetsamt. Mulbetet är för närvarande ringa, såvida afvittring ännu icke är fullbordad. Timmerskog finnes någorlunda på en half mils afstånd samt vedskog till husbehof på längre och kortare afstånd. Hemmanet åtföljer i öfrigt en femtedel uti såg och qvarn i så kallade Qvarnån. Fiske gifves till husbehof uti afradsfiskena Ögelström, lilla Gärdsjön och Klumpvattnet, samt Spårssjön och Qvarnbergssjön. Tvänne fäbodeställen uti Storbrännlandet och Åhsbodarne är ock att tillgå med erforderlig åbyggnad. Således i öfverensstämmelse med detta förhållande, jemfört med tidens bruk, här bestämde vilkor och vanligt skick syskonen emellan, pröfva värderingsmännen skäligt att åsätta ifråga varande hemman ett värde af Ettusende Riksdaler Banco, som på broder lotten gör Etthundradetrettio tre Riksdaler 16 s:r och på varje system lott Etthundrasectio sex Riksdaler 32 s:r berörde mynt, som vid hemmanstillträdet bör liquideras; och vidkommande den önskade klyfningen, anse synemännen för deras del ingen tvekan vara att densamma tillstyrka, emedan synbart är, att tvänne åboer härå kunna i en framtid blifva besutne.

Varande mellan tillträdarne å hemmanet så öfverenskommit, att de bägge bo tillsammans uti gamla gården, intill dess en motsvarande ny hinner uppföras, då de sins emellan skola lottkasta, om hvilken som skall bebo nya eller gamla gården.

Sluteligen och efter derom gjord begäran anställdes lottkastningen emellan dottrarne Ingeborg och Anna om besittningen af halfva hemmanet, eller den del som brodern Anders Rosenberg till dem nu öfverlåtut, hvarvid den vinnande lotten tillföll Ingeborg Jönsdotter, som lika med brodern Erik Jönsson Rosenberg hos respective domstolen ödmjukast anhålla om så wäl stadfästelse härå, som laga uppbud och fasta å hvarderas hälft af mera nämnde skattehemman tre tunnland under N:o 1 i Risselås.

Sålunda synadt, värderadt och afhandladt, intyga, Risselås som ofvan E. P. Öhrling, Carl Carlsson i Risselås, bomärke, Jöns Ersson i Tullingsås, bomärke.

Med förestående hemmans värdering och afhandling förklara vi oss i alla delar nöjde, hvilket erkännes af Risselås som ofvan, Anna Andersdotter, bomärke, moder, Anders Rosenberg, bomärke, Erik Rosenberg, bomärke, söner. Jöns Nilsson i Jonsgård, bomärke, förmyndare.

Efter uppläsandet erkändes köpfafhandlingen af därunder tecknade vittnen, och företeddes häradsrättens den 5 December 1793 för Jöns Rosenberg utfärdade fastebref, hvaraf inhämtades att han erhållit berörde hemman genom lottning med sina bröder, emot erläggande af etthundratrettio tre Riksdaler 16 s:r köpssumma samt särskild afgang trettio tre Riksdaler 16 s:r till hvardera brodern; och

Resolverades:

Med afseende på hemmanets genom besigtningen utrönte förmonliga beskaffenhet och bevittnade köpafhandlingen samt säljarens styrkta äganderätt, aktar Härads Rätten i förmåga af 4:e Cap. 1 § Jordabalken skäligen, att, med bifall till sökt klyfning, för Erik Rosenberg och Ingeborg Jönsdotter, bevilja uppbud å hvar sin hälft af skattehemmanet N:o 1 i Risselås tillhopa trenne tunneland nu — — — 1:sta gn År och dag, som före skrivit står.

På Härads Rättens vägnar

Joh. Montelius.

Rätt avskrivet, intygar

Arne Häggbom.

13. Olof Olofsson i Strand upplåter sitt torpställe till sonen Olof.

Avskrift.

Utdrag af lagfarts protocollet hållet vid lagtima höste tinget med Hammerdahls tingslag den 17:de November 1831.

§ 15.

S. D. Under anhållan om lagfart, uppvisades för rätten en afhandling, som vid uppläsandet lydde sålunda:

"År 1831 den 5:te November, innfunno sig undertecknade embetsmän hos torparen Olof Olofsson i Strand och Ströms socken, för att på dess begäran beskrifva och bevitna en emellan honom och dess arvingar träffad öfverenskommelse och afhandling om besittningen af innehafvande torpet under hemmanet 1 $\frac{1}{2}$ tunneland N:ro 2 i förutnämnda by och socken, som han genom afhandling den 12:te November 1786 fått sig upplåtit, samt därå erhållit lofliga härads Rättens fastebref den 4:de December 1790, hvilket torp efter ofvanåberopade afhandling skall utgöra $\frac{1}{6}$ del af hela hemmanet det han sjelf af ris och rot upparbetat hafver. Härvid infunno sig son Olof såsom myndig samt Bonden Mikel Andersson i Gärde gift med dottren Ingeborg, för dottren Brita instälde sig Bonden Pehr Mårtensson i samma by. Fadren yttrade sin afsigt vara att upplåta torpet till förenämnde sin son i anseende till besittningsrätten, dock med förbehåll att alle tre arvingarne och dessas biträden ägde sjelfva bestämma lämpligt värde därå, som af blifvande åboen skulle till med arvingarne efter deras vederbörliga andelar vid tillträdet utbetalas, dessutom förbehöll han sig och sin hustru efter skrefna årliga födoråds förmoner, nemmligen: Tre tunnor väl ansadt korn, en half tunna råg, en tunna brödamne af tinning, fyra kappar ärter, 2 tunnor jord-

päron allt af hvarje års gröda. Två kappar koksalt, en mark humla, $\frac{1}{4}$ dels tunna insaltad fisk nämligen hälften kokfisk och hälften graffisk, tio alnar strigväf, fem alnar hampväf, ett par läderskor för dem hvardera allt årligen. Föda och skjötsel vinter och sommar för tvenne kor och fem stycken småfäkeatur med deras afälder till hösten. Såsom boningsrum förbehålles stugan norrpå gården, och till visthus herberget österom porten söderpå gården, nödigt rum i fähus, stall, kjällare, bad- och baksterstuga med andre nödige uthus, skjuts till och ifrån kyrka och qvarn med andre oundgängelige ärender inom tingslaget, erforderligt ved och värme och framför allt nöjaktig skjötsel och uppässning till dödsdagen, hvilka födorådsförmoner vid enderas dödliga frånfälle till hälften komma att försvinna.

Sedan tillkännagafs att torpet så hemma som i skogen var försedt med tillräcklig åbyggnad samt att i öppna åkern, därå årligen utsås en och en half tunna när $\frac{1}{3}$ del trädes, och att egen foderbärgning vanligen födas en häst, fyra kor, tolf stycken småfäkeatur i förhållande hvarmed samt i anseende till det att torpet i allt öfrigt är ganska väl häfdadt, ehuru de tyngder och onera som af torpet böra utgå hädanefter torde blifva af annan lydelse, instämde arfvingarne med fadren i det enhälliga beslut att åsätta torpet ett värde af Tvåhundra riksdaler Banco, af hvilken summa alle tre arfvingarne skulle vara liklottiga. Härefter förordnade föräldrarne att yngre eller ogifta dottren Brita vid framdeles skeende arfdelning, skulle emot det dottren Ingeborg undfått bröllopp af bo oskifto få utbekomma i värde Sextiosex riksdaler trettiotvå skillingar samt son Olof Trettiotre riksdaler sexton skillingar ofvanberörda mynt. Sluteligen yrkade fadren, hvartill arfvingarne otvunget gäfvoo sitt bifall, det son Olof utan lottning må emot utgörandet af ofanbeskrifne födorådsförmoner till föräldrarne, samt jordelösens erläggande till sine systrar komma i åtnjutande af besittningsrätten till torpet, anhållandes han fördenskull om lofliga härads Rättens stad fästelse härå samt laga uppuds och fastas erhållande.

Att sålunda är öfverenskommit och beslutat, varder i tillkallade vittnens när- och öfvervaro med våra namns och bomärkens underskrifter bestyrkt, som skedde.

År, dag och ort som ofvan före

Olof (bomärke) Olofsson Lisbeth (LOD) Olofsdotter Föräldrarna,

Olof (OOS) Olofsson Mickel (bomärke) Andersson Arfvingarne,

på de omyndigas vägnar Per (bomärke) Mårtensson i Strand

Vittna

A. J. Rosenberg Anders Jönsson i Öhn.

Rätt avskrivit, intygar

Alfred Mattesson.

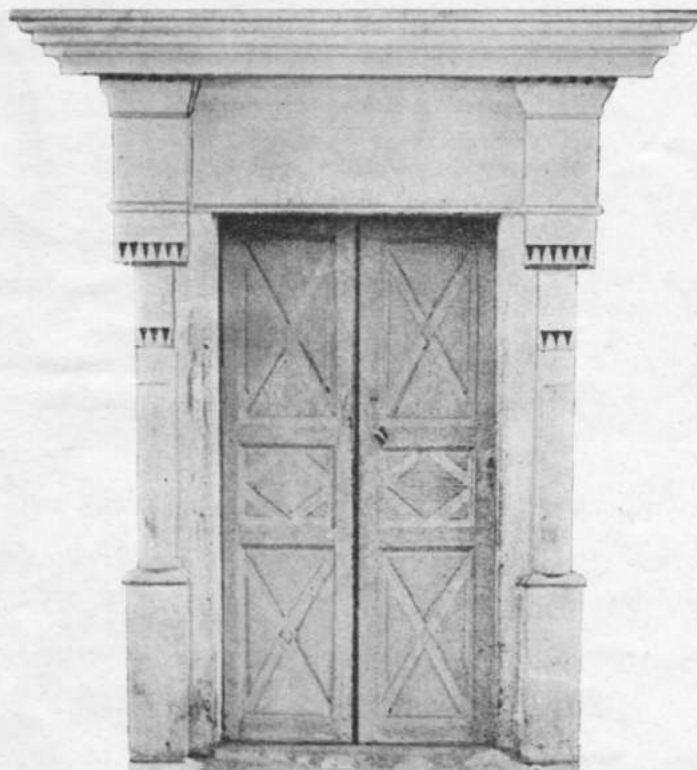

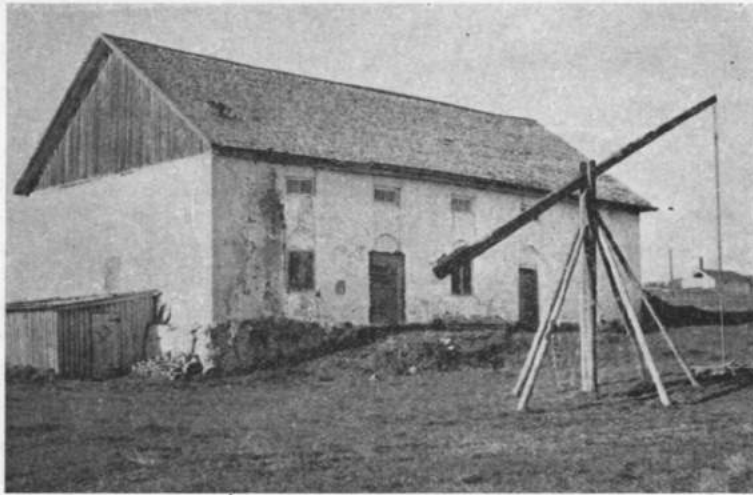
Bild 3.

Foto. Aug. Lundholm.

*Portal i sen-gustiviansk stil å smedmästaren Elias Lögdbergs
fastighet i Strömsund. Portalen är försedd med årtalet 1837 och
har flyttats till Strömsund från Sörgården i Gärdnäs omkr. 1920.*

*Bild 4. Foto. Aug. Lundholm.
Kärrgårde gård, Näset i Strömsund. Parabyggnaden o. ladugården fr. 1850-talet.*

*Bild 5. Foto. Aug. Lundholm.
Ladugårdsbyggnaden å ovanstående bild, gjuten av kalkbruk och sten.*

Jämtlands-Tryckeriet, Strömsund 1934